

Finansdepartementet 2025/01857

Vår referens: 25-19773

## **PTS remissvar över Produktivitetskommissionens betänkanden (SOU 2024:29 och 2025:96)**

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. Lagen om elektronisk kommunikation (2022:480) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering samt säkerhet i nät och tjänster främjas. PTS har även, tillsammans med Digg, i uppdrag att stödja genomförandet av regeringens digitaliseringsstrategi 2025–2030 (Fi2025/01188).

Produktivitetskommissionens uppdrag har varit att analysera vilka faktorer som driver respektive hämmar produktiviteten i Sverige, både inom näringslivet och i offentlig sektor, samt att föreslå åtgärder som kan stärka produktivitetstillväxten i hela ekonomin. PTS har i det följande valt att kommentera på de avsnitt som är mest relevanta för myndigheten. Bland annat tillstyrker PTS förslaget att regeringen ger i uppdrag till ett antal myndigheter att utreda förutsättningarna för s.k. regulatoriska sandlådor inom sina verksamhetsområden och delar kommissionens bedömning att data är en grundläggande förutsättning för digitalisering och AI.

Nedan lämnas med utgångspunkt från myndighetens verksamhetsområde synpunkter och kommentarer per avsnitt i både del- och slutbetänkandet.

## Delbetänkande: ”Goda möjligheter till ökat välbefinnande”

### Kapitel 5 Regelförenkling

#### *Kap. 5.6.1 Regelgivningsprocessen behöver bli bättre*

PTS *delar bedömningen* att regelgivningsprocessen behöver förbättras och vill särskilt trycka på behovet av bättre konsekvensutredningar ex ante och uppföljning ex post.

Inom PTS ansvarområde har under de senaste åren flera nya EU-regleringar introducerats, till exempel förordningen om digitala tjänster<sup>1</sup> och AI-förordningen<sup>2</sup>. De konsekvensbedömningar som gjorts av EU-kommissionen utgår från ursprungsförslaget och inte det färdigförhandlade och beslutade regelverket. Utredningarna om kompletterande lagstiftning har inom ramen för sitt arbete beaktat konsekvenserna av de nationella kompletterande bestämmelserna.

PTS menar att det inom kommittéväsendet bör göras en reviderad och heltäckande konsekvensbeskrivning baserad på det beslutade regelverket och anpassat till svenska förhållanden, för att på så sätt ge en fullständig och rättvisande bild av konsekvenserna för olika aktörer. Det är viktigt att en sådan konsekvensanalys försöker visa på den total effekten för regelverket i respektive sektor, då regelverk kan ha både hämmande och förbättrande effekter.

#### *Kap. 5.6.2 Förstärkt kompetens, stöd och granskning*

PTS är *positiva* till förslaget att stärka kompetens och stöd för arbetet med regelförenkling, konsekvensutredning och utvärdering av regelverk.

PTS *tillstyrker dock inte* förslaget att ESV ges uppdraget att hålla samman arbetet, inklusive att granska och bistå i konsekvensutredningar och utvärderingar av regelverk. ESV kan få ansvar för att ta fram metodstöd och ge stöd till myndigheter, men granskning och godkännande av konsekvensutredningar bör ligga hos en myndighet närmare de faktiska utmaningarna.

PTS *förordar* i stället att bedömningar och eventuellt godkännande bör ligga hos Tillväxtverket i en ordning liknande Regelrådet.

---

<sup>1</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster)

<sup>2</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens)

### *Kap. 5.6.3 Högre krav på konsekvensutredningar*

PTS har inga synpunkter på det första förslaget, dvs ytterligare krav på vad en konsekvensutredning ska innehålla.

PTS är *tveksamma* vad avser det andra förslaget, att ESV, ges återremitteringsrätt och att föreskrifter inte får beslutas förrän ESV har godkänt konsekvensutredningen. Hänvisningen till en proportionalitetsprincip är positiv, men inte tillräcklig och kan dessutom skapa otydlighet och osäkerhet. PTS menar att myndigheter själva bör ha rådighet över beslut om föreskrifter. Om ett beslut ska föregås av ett godkännande av ESV måste ett tak för handläggningstid hos ESV regleras, vilket även Produktivitetskommissionen indikerar.

PTS gör även bedömningen att Tillväxtverkets uppdrag ger bättre förutsättningar att göra bedömningar och eventuellt godkänna genomförda konsekvensutredningar. PTS *tillstyrker därför inte* förslaget att ge ESV uppgiften, se även 5.6.2.

### *Kap. 5.6.5 Alla regelverk ska följas upp eller utvärderas*

PTS är *positiva* till att konsekvensutredningar uppdateras och att föreskrifter löpande ses över.

PTS *tillstyrker dock inte* förslaget att den uppdaterade konsekvensutredningen ska skickas till ESV som ska godkänna den på samma sätt som den ursprungliga. Det framgår heller inte vad ett beslut av ESV att icke godkänna den uppdaterade konsekvensutredningen innebär. I ex ante fallet, 5.6.3, får inte föreskrifter beslutas, vilket ex post skulle kunna jämföras med att de ska upphävas. I den vidare handläggningen måste nyttan och konsekvenserna av att konsekvensutredningen inte godkänns av ESV utredas och förtydligas. Se även 5.6.2 och 5.6.3, där PTS förordar att Tillväxtverket ges i uppdrag att bedöma och godkänna genomförda konsekvensutredningar.

### *Kap. 5.6.9 Det krävs bättre underlag i arbetet med EU-regler*

PTS *instämmer* i Produktivitetskommissionen bedömningar. Det är viktigt att regelverken fortsätter att utformas efter att förordning eller direktiv är beslutat. Detta sker i stor uträkning inom PTS verksamhetsområde genom, till exempel, arbete med genomförandeakter, i nämnder och styrelser och i andra formella och informella nätverk.

För att kunna driva på för regelförenkling behöver myndigheter med ansvar för olika regelverk tilldelas resurser utöver för nationella tillämpning och efterlevnadskontroll, även för deltagande i den fortsatta regelutformningen på EU-nivå.

PTS vill även poängtera att de myndigheter som kan komma att föreslås få ett ansvar för en kommande lagstiftning så tidigt som möjligt i processen bör ges ett uppdrag och tydligt mandat, för att bland annat etablera och inleda en långsiktig dialog med näringsliv och andra berörda aktörer.

## **Kapitel 11 Produktivitet i offentlig sektor**

### *Kap. 11.2.2 Utveckla arbetet med regulatoriska sandlådor*

PTS *tillstyrker* förslaget att regeringen ger i uppdrag till ett antal myndigheter att utreda förutsättningarna för s.k. regulatoriska sandlådor inom sina verksamhetsområden

Då PTS är av AI-utredningen föreslagen som myndighet med ansvar för den obligatoriska regulatoriska sandlådan i enlighet med AI-förordningen anser vi att PTS bör vara en av de myndigheter som ingår i ett sådant uppdrag. I uppdraget bör ingå att identifiera en gemensam grund för hur regulatoriska sandlådor kan etableras och tillämpas, för att skapa enhetlighet och tydlighet visavi nyttjare av sandlådorna. PTS ser även möjligheter till att AI sandlådor kan möjliggöra experimentella studier mellan olika grupper.

Vidare anser PTS att det är viktigt att utreda om det vore mer kostnadseffektivt att ha en enda nationell regulatorisk sandlåda, i stället för flera spridda över olika myndigheter. Därför bör en konsekvensutredning genomföras av nuvarande ordning med flera myndighetsspecifika sandlådor.

### *Kap. 11.4.2 Skapa en kommitté för att lösa centrala myndighetsövergripande utmaningar*

PTS *tillstyrker inte* förslaget om att tillsätta en kommitté med uppdrag att driva ett antal centrala samordningsutmaningar mellan myndigheter i sin nuvarande utformning.

PTS *instämmer* i behovet att samla myndigheter kring gemensamma problemställningar, identifiera centrala hinder och föreslå gemensamma lösningar, men delar inte uppfattningen att en kommitté bör tillsättas. En separat kommitté riskerar att skapa otydlighet i ansvar, överlapp och dubbelarbete. PTS föreslår i stället

att en eller flera myndigheter ges i uppdrag att etablera samverkansacceleratorer<sup>3</sup> inom avgränsade områden, nära myndigheternas befintliga områden.

PTS, eller snarare den sammanslagna myndigheten PTS och Myndigheten för digital förvaltning, Digg, kan som exempel ges i uppdrag att etablera en samverkansaccelerator inom digitalisering, där både teknik- och regelutveckling går snabbt och bör gå i takt.

## **Slutbetänkande: ”Fler möjligheter till ökat välbefinnande”**

### **Kapitel 3 Teknisk utveckling, forskning och innovation**

#### *Kap. 3.5.6 Ett bättre system för företagsfrämjande*

PTS *delar* bedömningen att systemet för företagsfrämjande stöd bör förändras.

PTS är nationell kontaktpunkt för den digitala delen av fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF2-Digital). PTS ingår även i den samordningsfunktion som Digg har i uppdrag av regeringen att upprätthålla vad avser Programmet för ett digitalt Europa (DIGITAL). Utöver PTS och Digg ingår även E-hälsomyndigheten, Myndigheten för civilt försvar, Tillväxtverket, Vinnova och Vetenskapsrådet.

Utifrån målsättningen att främja ett högt svenskt deltagande i utlysningar som finansieras av de två programmen vill PTS betona att ett högt deltagande från svenska näringslivsaktörer kräver ett stöd från den nationella kontaktpunkten att navigera i ansökningsprocessen. Den samordningsfunktion som Digg ansvarar för kan, just som funktion, utgöra en utgångspunkt för att ta vidare förslaget att förenkla ansökningsprocesserna och förslaget att utveckla gemensamma verktyg för ansökningsprocessen. Detta framför allt vad avser det tematiska investeringsområdet ”digital leadership” i den aviserade europeiska konkurrenskraftsfonden.

---

<sup>3</sup> Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) använder i sitt slutbetänkande *Förnya taktiken i takt med tekniken – förslag för en ansvarsfull, innovativ och samverkande förvaltning* (SOU 2022:68) begreppet samverkansaccelerator som en form för en myndighet eller flera myndigheter gemensamt verka som facilitator och katalysator för accelererad myndighetssamverkan.

## Kapitel 4 Digitalisering och AI

### *Kap. 4.3.5 Utvecklingen av mobil kommunikation behöver framför allt öka på användarsidan*

Ökad digitalisering leder till att mobilnäten blir allt mer samhällsviktiga över tid, vilket också gör att de bidrar till innovation och i förlängningen ekonomisk utveckling. PTS delar kommissionens bedömning att Sverige har nått långt vad gäller täckning och kapacitet i de områden där människor normalt vistas, men allteftersom behoven utvecklar sig mot mer avancerade mobila tjänster behöver infrastrukturen anpassa sig till dessa, vilket motiverar ett ökat fokus på användarsidan. Samtidigt vill PTS understryka att konnektivitet är betydligt bredare än så. För att digitalisering och AI över tid ska kunna användas brett i samhället krävs också sådant som robusthet, redundans och resiliens, inklusive sammanhängande täckning och kapacitet, och hög tillgänglighet i näten (vid störningar, extrema väderhändelser, avbrott i elförsörjningen mm). Exempelvis är utmaningen vid fjärrstyrning och övervakning vanligtvis nätens tillförlitlighet.

Betydande utvecklingsbehov kvarstår därför, särskilt i glesbygd, längs vägar och järnvägar, för kritiska samhällsfunktioner och för industrins mer avancerade tillämpningar avseende konnektivitet. PTS bedömer därför att fortsatt utveckling på nätsidan bör ses som komplementär, snarare än sekundär, till de åtgärder på användarsidan som kommissionen lyfter.

### *Kap. 4.4.2 Tillgängliggör svenska data*

PTS delar kommissionens bedömning att data är en grundläggande förutsättning för digitalisering och AI. Samtidigt vill PTS framhålla att tillgång till data i sig inte är tillräckligt för att utveckla och införa ändamålsenliga AI-lösningar. I avsnitt 4.3.4 framstår problembilden huvudsakligen som en fråga om strukturering och tillgängliggörande av data, medan andra nödvändiga komponenter endast berörs översiktligt.

För att data ska kunna skapa värde i AI-tillämpningar krävs specialiserade kompetenser genom hela kedjan, från datahantering och modellering till juridisk kompetens, analys, förvaltning och verksamhetsutveckling. Även behovet av kompetens för att föra AI-lösningar hela vägen ut i verksamheten bör betonas tydligare: att integrera användarperspektivet i utvecklingen, planera och genomföra utbildningsinsatser, utforma stöd och support samt säkerställa långsiktig förvaltning. Utan dessa kompetenser riskerar även välstrukturerade data och tekniskt avancerade lösningar att stanna vid pilotprojekt som inte skapar varaktiga och positiva effekter för produktiviteten.

Utöver spetskompetens krävs även satsningar på breddkompetens, vilket framgår av bl.a. Sveriges digitaliseringsstrategi liksom av analyser från bl.a. Vinnova (*Regeringsuppdrag att föreslå ett strategiskt program för digital strukturomvandling VR 21:05*). Bred förståelse för digitalisering, AI och dataanvändning i hela arbetsstyrkan är nödvändig för att dessa lösningar ska vinna insteg och användas och integreras i ordinarie arbetssätt.

Mot denna bakgrund föreslår PTS att kommissionens förslag i 4.3.4 i den fortsatta beredningen kompletteras med en tydligare betoning på kompetensförsörjning inom både bredd- och spetskompetens, samt ett förtydligande av behovet av kompetens inom förändringsledning, behovsanalys och datajuridik. Detta är inte endast ett komplement till datadelning utan lika mycket en viktig förutsättning för att AI-satsningar och digital omställning som själva datan i sig.

PTS vill även uppmärksamma risken för att data och statistik sammanblandas i framställningen. Eftersom officiell statistik omfattas av särskilda regelverk och metodkrav bör det tydliggöras om förslagen om en forskningsavdelning vid SCB avser att stärka metodutveckling inom statistiksystemet, eller forskning om digitaliseringens effekter på produktivitet, vilket idag ligger utanför SCB:s uppdrag. Vår bedömning är att det primärt inte avser statistiksystemet, men detta kan behöva förtydligas.

#### *Kap. 4.4.3 Minska osäkerheten kring datahantering*

PTS *tillstyrker* förslaget om att utreda den totala regelbördan samt överlappande regler på digitaliseringsområdet ur näringslivets perspektiv. Då PTS, och i synnerhet den sammanslagna myndigheten PTS och Digg, har olika former av ansvar för flera regleringar inom digitaliseringsområdet bedömer PTS att ett uppdrag att se över regelbördan bör ges till eller involvera myndigheten.

Förslaget att ta fram ett standardavtal för datadelning mellan företag och mellan företag och andra aktörer, behöver sättas i ett EU-rättsligt sammanhang. EU-kommissionen har redan publicerat icke-bindande modellavtalsvillkor för åtkomst till och användning av data samt standardavtalsklausuler för molntjänster (EU 2025, Draft Recommendation on non-binding model contractual terms on data access and use and non-binding standard contractual clauses for cloud computing contracts). Mot denna bakgrund bör det övervägas vilket mervärde ett särskilt svenskt standardavtal skulle tillföra och om det är lämpligt att ge IMY i uppdrag att ta fram ett sådant avtal. PTS anser att ett standardavtal inte nödvändigtvis behöver begränsas till Sverige.

PTS *tillstyrker* även förslaget om användning i större utsträckning av regulatoriska sandlådor för att testa nya digitala lösningar. PTS gör samtidigt bedömningen att ett

likartat angrepps- eller förhållningssätt till regulatoriska sandlådor är önskvärt, där så är möjligt. Det förslag som Produktivitetskommissionen la fram i sitt delbetänkande, se ovan 11.2.2, bör omfatta en sådan ansats och tas vidare för genomförande.

#### *Kap. 4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor*

PTS vill framhålla att offentlig sektor bör ha möjlighet att äga källkoden till system som utvecklas med offentliga medel, samt att system bör utformas med öppna API:er, standardiserade format och modulär arkitektur. Detta är i linje med *Interoperable Europe Act* (EU 2024/903), som etablerar principer för interoperabilitet, återanvändning och öppenhet i offentlig sektors digitala infrastruktur. När det gäller datadelning (avsnitt 4.4.2) kan framställningen med fördel kompletteras med hänvisning till *Open Data and PSI Directive* (EU 2019/1024) samt till förslagen i SOU 2020:55 *Innovation genom information*, som båda tydliggör att offentlig information bör göras tillgänglig på ett standardiserat, maskinläsbart och icke-diskriminerande sätt för att på så vis möjliggöra innovation och effektivitet.

PTS bedömer att öppna standarder, modulär arkitektur, öppen källkod där så är möjligt och en förstärkt förmåga till datadelning utgör nödvändiga kompletteringar till produktivitetskommissionens förslag. De skapar långsiktig konkurrensneutralitet, minskar inlåsnings effekter och stärker förutsättningarna för både offentlig och privat utveckling av digitala tjänster.

Angående förslaget om en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor anser PTS att detta är en bra idé så länge det inte är tvingande att använda marknadsplatsen. PTS är positiva till syftet med en marknadsplats för digitala lösningar i offentlig sektor och *tillstyrker* förslaget att regeringen bör ta ett initiativ, dock inte ett utvecklingsprojekt som Produktivitetskommissionen föreslår.

PTS *förordar* i stället ett projekt, eller uppdrag, att på kort tid utreda behovet av, förutsättningar för och utformningen av en sådan marknadsplats. PTS delar kommissionens uppfattning att experter, relevanta myndigheter och företrädare för branschen bör involveras. PTS, eller den sammanslagna myndigheten PTS och Digg, är en relevant myndighet för ett sådant uppdrag.

PTS har viss förståelse för att marknadsplatser som Apple Appstore och Google Play används som exempel. PTS bedömning är dock att det finns betydande skillnader mellan dessa och en marknadsplats för digitala lösningar i offentlig sektor. Exemplifieringen riskerar att bagatellisera uppgiften och utmaningarna.

#### *Kap. 4.4.5 Stärk förmågan till digital innovation i offentlig sektor*

PTS är *positiva* till inrättandet av en AI-verkstad och kan även konstatera att regeringen den 8 januari 2026 fattade beslut om att etablera en sådan.

PTS kommentarer till AI-kommissionens ursprungliga förslag kvarstår dock och återges nedan.

”PTS är positiva till förslaget om en AI-verkstad för offentlig sektor. PTS uppfattning är dock att den ska avgränsas till just offentlig sektor. Förslag som regulatoriska sandlådor för privat sektor, AI-hubb, folkbildning, etc., ska inte inordnas under AI-verkstaden. Under förslaget AI-verkstaden som en väg in redogör PTS för myndighetens argument avseende fokus för AI-verkstaden. Vidare noterar PTS att det i anslutning till avsnittet om en AI-verkstad finns en faktaruta om Ena – Sveriges digitala infrastruktur. AI-kommissionen poängterar att denna infrastruktur inte är en gemensam infrastruktur för utveckling av AI-drivna tjänster i offentlig förvaltning, utan att detta saknas. PTS saknar en analys om varför inte AI-verkstaden skulle kunna ingå som en del i Ena, i stället för att delar inom Ena ska bidra till en kärninfrastruktur. I uppdraget till Försäkringskassan och Skatteverket att utreda förutsättningarna för en AI-verkstad, som regeringen aviserade i vårändringsbudgeten 2025, bör relationen till infrastrukturen Ena belysas.”

Vad avser AI-verkstaden som en väg in yttrade PTS sig som nedan i svaret på AI-kommissionens betänkande:

”PTS delar AI-kommissionens uppfattning att det finns en stor efterfrågan på samlad information om frågor som rör användningen av AI. En tydlig portal kan vara ett sätt att skapa en väg in. Vi stödjer därför förslaget att detta bör utredas vidare. PTS utgångspunkt är dock att AI-verkstaden ska avgränsas till en kärninfrastruktur för AI för offentlig sektor. En AI-verkstad för offentlig sektor är en omfattande och viktig uppgift för att accelerera användningen av AI inom sektorn. Folkbildning, vägledning och innovationsstöd till privat sektor vad avser AI-förordningens krav är även de omfattande och centrala åtgärder för ökad tillit till och användning av AI. De skiljer sig dock väsentligt från etablering och upprätthållande av ”en kärninfrastruktur för AI i offentlig sektor”, som AI-verkstaden beskrivs i 1.4.4 AI-verkstad för offentlig sektor. Folkbildning och åtgärder mot privat sektor avseende AI kan dessutom ha synergier med andra, närliggande uppdrag och uppgifter.

Vi stödjer därför inte AI-kommissionens resonemang och förslag att denna portal eller ”en väg in” ska vara via AI-verkstaden och därmed inte heller förslaget att portalen ska utredas i samband med etableringen av AI-verkstaden. Vi stödjer inte heller förslaget att AI-hubben ska ha sin hemvist i AI-verkstaden. PTS föreslår i stället att ett separat uppdrag ges till ett antal relevanta myndigheter, däribland PTS, att utreda portalfrågan, där också utredningen om AI-förordningens kommande förslag till struktur ska tas i beaktande. Denna portalutredning bör då även ta i beaktande hur annan AI och digitaliseringsrelaterad information och vägledning, till exempel om säkerhet på nätet, medie- och informationskunskap, kan samlas.”

PTS synpunkter på AI-kommissionens förslag till AI-verkstad, vilket Produktivitetskommissionen refererar till i sitt förslag, kvarstår. PTS vill också betona att det är viktigt att låta myndigheter som tagit bra initiala digitala steg inom AI-området att få fortsätta på den vägen.

## **Kapitel 14 Administration i offentlig sektor**

### *Kap. 14.3.1 Minska perspektivträngseln*

PTS *tillstyrker* förslaget att generella rapporteringskrav i regleringsbrev och myndighetsuppdrag begränsas, vilket bör ge möjlighet att öka fokus och kvalitet inom specifik rapportering avseende prioriterade kärnfrågor.

### *Kap. 14.3.2 Rapportering bör ske mer sällan*

PTS *tillstyrker* förslaget att Statskontoret ges i uppdrag att gå igenom samtliga myndigheters regleringsbrev för att föreslå utglesning av rapporteringsintervall.

I det arbetet är det viktigt att beakta rapportering där en myndighet i sin rapportering är beroende av andra myndigheters rapportering eller uppgiftslämnande, så att den sammanlagda rapporteringsbördan beaktas.

---

Detta yttrande har beslutats av divisionschefen Tove Friberg. I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Bianca Gustafsson Kojo och analytiker Harald Edquist (föredragande) samt stabsrådgivare Jan Bergdahl (närvarande) deltagit.